בעזרת השם יתברך

אשי ישראל

השיעור השבועי

מפי פורינו הרה"צ
רבי **יצחק שמואל אהרן לעזער** שליט"א

גליון
תנ"א

פרשת
וארא
תשפ"ה

השיעור נמסר ביום ד', בשעה 23:30, ניתן להאזין בקו:
בארץ ישראל: 077-2233-223, בארה"ב: 845-510-6314

חסדי השם יתברך, אנחנו אוחזים בפרשת **וארא**, הפרשה השניה של **ימי שובבי"ם הקדושים**, שהם ימים המסוגלים מאד מאד לשוב בתשובה שלימה, ולהתקרב להקב"ה.

התשובה שלנו היא בבחינת מה שהקב"ה אומר לנו (מלאכי ג, ז) **"שׁוּבוּ אֵלַי וְאָשׁוּבָה אֲלֵיכֶם"**; אנחנו עושים את שלנו, אבל אנחנו יודעים שכל מה שאנחנו עושים - הכל בסייעתא דשמיא! חכמינו הקדושים כבר קבעו ואמרו (קידושין ל:): **'אלמלא הקב"ה עוזרו, אין יכול לו'**; בלי סייעתא דשמיא - כח אלקי - אי־אפשר לאדם לעשות שום דבר!

ואדם שהוא משקיע, ועושה כפי כוחות, בזה מתקיים מה שהקב"ה מבקש מאיתנו: **"שׁוּבוּ אֵלַי"**, ולכאורה היה מספיק לומר רק את זה - שהקב"ה מְצַוֶּה לנו **"שׁוּבוּ אֵלַי"**, אך לא די בזה, אלא הקב"ה אומר: לא מספיק שאתה תחזור בתשובה, ו'תסיים' לעשות את הכל... זה בלתי אפשרי! אלא מאי? הרצונות שלך לחזור בתשובה - בבחינת **"שׁוּבוּ אֵלַי"**, זה יגרום שיתקיים **"וְאָשׁוּבָה אֲלֵיכֶם"**, ואז תהא תשובה שלימה ואמיתית; **אלו הם ימי השובבי"ם!**

והנה, בליקוטי־מוהר"ן, חלק ב', סימן פ"ו, מגלה רבינו סוד נורא המונח בתוך פרשת השבוע, וזהו כל הסוד של **'חזרה בתשובה'**! אמנם התורה הזאת של רבינו היא תורה קטנה יחסית, אבל זה רק ב'כמות', כי ב'איכות' - היא גדולה מאד מאד, עד שכל חיי האדם תלוי בזה! ואדם שיכניס בעצמו את הנקודה שרבינו רוצה ללמד אותנו בתורה זו - הוא יזכה לתשובה שלימה, ויזכה להיות איש כשר, ולהגיע לְמַה שצריך להגיע...

הלשון הזאת - **'לְהַגִּיעַ לְמַה שֶּׁצָּרִיךְ לְהַגִּיעַ'** - מוזכרת בכמה מקומות בספרי רבינו ורבי נתן, ש**"אדם צריך להגיע למה שצריך להגיע"**, ומה הפירוש של זה? כי אי־אפשר לומר לבן־אדם **'לְמָה הוא צריך להגיע'**, הרי אין לזה סוף... ובלשון כללית ומקוצרת אומרים לו: 'תזכה להגיע למה שאתה צריך להגיע', ו**'לאן'** עליך להגיע - לא אומרים, כי זה כבר ענין השייך לכל אחד בנפרד, וזה כמו שיש **'שורות חלקות'** - ללא שום כתב, ועליך למלאות שם את מה שאתה צריך להגיע אליו...

שבזה אפשר ליתן טעם נפלא גבי מזמור קל"ו בתהלים: **"הוֹדוּ לַה' כִּי טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ"** [שאומרים בפסוקי דזמרה של שבת], שבו יש כ"ו פסוקי "הודו לה"" [כ"ו פסוקים כנגד שם הוי"ה ב"ה], ואחר המילים **"הוֹדוּ לַה' כִּי טוֹב"** יש הפסק מקום חָלָק - שלא כתוב בו כלום, ואח"כ **"כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ"**[א], מה העניין בזה? כי באמת, לא שייך לגמור את כל התודה והודאה שצריכים להודות להקב"ה, ואכן אומרים כ"ו פסוקים שמודים בהם להקב"ה על חסדיו הגדולים - "הודו לה' כי טוב", ומנסים לפרט את כל הפרטים שאנחנו מודים עליהם להקב"ה - על קריעת ים סוף, על מפלת המלכים, ועל ארץ ישראל, ועל הפרנסה - "נֹתֵן לֶחֶם לְכָל בָּשָׂר", ועם כל זאת: וכי שייך לגמור את השירים והשבחות שאומרים להקב"ה?... בוודאי שלא! ולכן נשאר מקום חָלָק באמצע, שאנחנו אומרים **"הוֹדוּ לַה' כִּי טוֹב"**, ועכשיו שתיקה... לא כתוב כלום... **ובתוך השתיקה הזאת כלול כל מה שאי־אפשר לפה להגיד - ולפעמים אפילו אי־אפשר ללב לחשוב - זה נכנס בתוך החלל הֶחָלָק הזה...**

וזה אותו ענין שמברכים בן־אדם: **"שתזכה להגיע למה שאתה צריך להגיע"**, וכי אפשר לפרט לְמָה אדם יכול להגיע?... בוודאי שלא, ולכן תכניס שם את מה שאתה מבין, ותקבל ברכה שתזכה להגיע לזה...

נשוב לתורה פ"ו: אם אדם יזכה להבין את המסר הקדוש שרבינו מוסר לנו בתורה קטנה זו, הוא יזכה בעזרת השם להגיע לכל מה שהוא צריך להגיע!

פותח רבינו את התורה: **"דַּע"**; מוהרא"ש היה אומר בשם אנשי שלומינו, שבכל מקום שרבינו אומר בספרו הקדוש **"דַּע"**, זה **'מְבָרֵךְ מֵעוֹלָם הָאֲצִילוּת'**; ויש רמז לזה במילה **'דַּע'**, שהיא ר"ת **ד'ע'**ולמות, ומה העולם הגדול מן הד' עולמות? עולם האצילות, אז הנה רבינו שולח לנו **'מברך'**...

בזמנינו לא ממש מכירים מה זה **'מברך'**, אבל כשהייתי ילד - זה היה מצוי, כי כשרצו להעביר משהו מעבר לים,

---

א. כן הוא במקור של ספר תהלים, כלומר: כשהספר נכתב בקלף. כי כן יש כמה פעמים בתנ"ך, שהמילים כתובו באופן של "אריח ע"ג לבינה" - בשירת הים, או בפרשת האזינו, או "אריח ע"ג אריח ולבינה ע"ג לבינה" - כמו עשרת בני המן, וכן במזמור הזה בתהלים (יש מקומות שכותבין גם נביאים וכתובים על קלף, וכך כותבים את המזמור הזה) - שיש הפסק מקום חָלָק בין "הודו לה'" ל"כי לעולם חסדו".

אמנם בזמנינו יש פלאפונים, ויכולים לעשות את הכל בתוך רגעים אחדים, אבל בזמן ההוא - אפילו לעשות שיחת טלפון פשוטה מעבר לים, זה היה מאד יקר... ומה היו עושים? היתה 'חברה' מיוחדת של 'מברקים' (טלגרם), וכך יכולים להעביר איחולי "מזל טוב" וכו', ומעבר לים היו מקבלים את ה'מברק' ע"י הדואר או שליח מיוחד וכו', היה בזה 'ביזנעס שלם'...

ולכן, בדורות הקודמים, היו רגילים אנשי שלומינו לומר, שבתורה המתחילה במילה "**דַּע**", רבינו שולח לנו '**מברק מעולם האצילות**' - הודעה מיוחדת המגיעה אלינו דרך ד' עולמות!

אגב, למוהרא"ש זי"ע היה לו חיבור מיוחד על כל התורות שרבינו מתחיל בלשון "**דַּע**" [ויכול להיות שזה מהכתבים שהיו למוהרא"ש עוד קודם חתונתו, ולא זכינו לאורם[ב]], מה הענין שרבינו התחיל דייקא את אותה התורה בלשון זו.

ממשיך רבינו: '**שֶׁעַל יְדֵי שֶׁהָעוֹלָם הֵם מְקֻטָּנֵי אֲמָנָה, עַל כֵּן הֵם צְרִיכִים לְתַעֲנִית, דְּהַיְנוּ עֲבוֹדוֹת קָשׁוֹת, כִּי בְּוַדַּאי יָדוּעַ, שֶׁאֶפְשָׁר לַעֲבֹד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכָל דָּבָר**'; וזהו כלל גדול בכל חיי האדם: **לעבוד את הקב"ה אפשר 'בכל דבר'!** כי העיקר שאדם מתכוון בכל מעשיו לשם שמים, כי 'רחמנא ליבא בעי' (סנהדרין קו:) - הקב"ה רוצה את הלב שלך! לעשות דבר 'בלי לב', אכן גם לזה יש חשיבות, שאדם עושה תנועות עם ידיו ורגליו וגופו - הוא מניח תפילין, מתעטף בציצית, או עושה שאר מצוות, הרי לכל מצוה יש 'מחשבה', 'דיבור' ו'מעשה', ובוודאי שה'מעשה' הוא העיקר, אבל '**רמחנא ליבא בעי**' - העיקר הוא **הפנימיות** של האדם! שבשעה שהוא עושה את הדבר הוא חושב מהקב"ה, מדבק את עצמו בהקב"ה, לא שהוא סתם מניח תפילין כמו 'רובוט'... הוא עושה את זה עם 'לב'! וכן הוא בכל מצוה - הן מצות שבת, הן מצות ציצית, את כל המצוות, שיעשה אותן עם 'לב' - **תצרף את הלב שלך לתוך המצוה! זה הכי חשוב!**

כי יש דבר כזה, שאדם עושה מצוה שהיא בגדר דברי הנביא (ישעיה כט, יג) "**מִצְוַת אֲנָשִׁים מְלֻמָּדָה**" - שמרוב רגילות, שמורגל בזה עוד מילדותו, איננו 'חושב פעמיים', והגוף שלו עושה את המצוה בלי לחשוב... אבל השלימות היא, שיהיה הענין מלא עם 'תוכן', עם 'פנימיות', עם 'לב', **וככל שיש יותר רגש - יותר חשובה המצוה!**

אומר רבינו: אדם שזוכה לדביקות אמיתית בהקב"ה, ויש לו אמונה שלימה, אפשר לו לעבוד את הקב"ה '**עם כל דבר**'! כי אדם שיש לו שֵׂכֶל - אפשר לו למצוא בכל דבר אלקות! **צדיקים לא היו מוחלים ליצמם אם עשו איזה משהו הכי קטן - בלי לעשות יחוד!** מה הכוונה '**יחוד**'? שבכל

ב. א.ה. עיין שיחות מוהרא"ש, חלק ג', ערך 'דעת': **ופעם סיפר לנו מוהרא"ש נ"י (ז"ל), שהיה לו קונטרס שלם לבאר בשבעים אפנים אחרים את תבת "דע", שרבנו ז"ל משתמש בה תמיד, אבל נאבד לו הקונטרס, בעוונותינו הרבים, וחבל על דאבדין וכו'.**

דבר שעשו - לקחו משהו, אכלו משהו - היה להם בזה כוונה! רוב בני אדם לא חושבים מזה, אלא 'אכלתי, שתיתי, ישנתי, ומה?... הרי אני בן אדם, וצריך לאכול, לשתות, לישון, ללכת לפרנסה'... **אבל גם באלו הדברים יש דרך איך לקשר את הדבר הזה ישיר אל הקב"ה!**

ובדרך כלליות: הנה אדם אוכל, למה הוא אוכל? 'כדי שאהיה בריא, ואוכל לעבוד את הקב"ה! כדי שאוכל ללכת אח"כ לביהכנ"ס ולהתפלל וללמוד'... שזהו המובא בשו"ע, או"ח, סימן רל"א, שיש כוונה כללית "**שכל כוונותיו יהיו לשם שמים**" - כל מעשיו יהיו לשם שמים, ע"ש. ואצל צדיקים בעלי נפש, שהמוח שלהם יותר מזוכך, יש ענין של '**יחוד**', ומה הכוונה? שהוא כבר חושב בדרך **פרטיות** איך באותו ענין אפשר למצוא את הקב"ה, ולהתעורר לזה, הוא חושב משמו של הקב"ה, ואיזה מספר וענין וכו', זו עבודה של צדיקים...

וידוע על כמה צדיקים (אמרו את זה על הרבי ר' אלימלך זי"ע), שאמרו עליהם: **מה היתה החשיבות של אותו צדיק בשמים? הלא ישנם הרבה צדיקים, ומהי מעלה יתירה שיש בו? כי הצדיק הזה לא עושה תנועה קלה בלי יחוד עליון! הנה הוא סגר את הכפתורים של הבגד שלו - הוא כיוון ליחודים עליונים!** מה עשית כבר? סגרת את הבגד... **אבל מרוב דביקות כן הוא!** ומה הכוונה 'דביקות' - שהוא כל הזמן דבוק וכו'? **הוא כבר רגיל לזה ויודע את הכלל הזה שרבינו אומר כאן, שמי שיש לו אמונה שלימה, אפשר לו 'בכל דבר' לעבוד את הקב"ה! בכל דבר!**

כמובן, 'בכל דבר' אין הכוונה שאדם יכול לעשות איזה דבר נגד התורה ח"ו, יגיד שהוא מכוון כוונות... התורה נותנת לנו את הגבולות - מה מותר ומה אסור, ומה שאסור - אסור! אתה תייחד יחודים ותאכל מאכל של איסור ח"ו? ה' ישמור! אלא מדברים מאדם שעושה דבר של התר, ועושה דבר שאין נראה 'על פניו' ששייך לעבודת השם, והוא בגדר "**דבר הרשות**" - זה נקרא '**רשות**', והרי דיברנו כבר[ג], שה'**רשות**' הזה בעצמו הוא יחוד גדול... אנחנו אומרים בהדלקת נרות חנוכה "**אין לנו 'רשות' להשתמש בהם**", ומה זה '**רשות**'? **אם יש לך שכל, הנה יש לך עכשיו דבר שהוא 'רשות', למשל: אתה יכול עכשיו לאכול, אבל אינך חייב, אז אם תכוון באמת במעשיך, ויש לך כוונה וענין במה שאתה עושה - שיהיה לשם שמים, ואפילו בפשטות, שהוא מכוון שיהיה בריא עי"ז ויהא לו כח לעבודת השם, הרי שזה נעשה 'מצוה', וזה כבר לא 'רשות'... האוכל שאכלתי עכשיו הוא כדי שאהיה חזק ובריא לעבודת השם!**

וכן הוא בכל פרט ופרט של החיים - **כל דבר!** אם זה נוגע לעסקי גופו - אכילה, שתיה, שינה, הפרנסה שלו, בנין הבית שלו, כל עסקיו ושלום ביתו, **הכל זה "עבודת השם"!** ובלבד שיהיה לאדם **אמונה** - כמו שאומר רבינו פה, שהוא

ג. עי' "אשי ישראל" פרשת שמות תשפ"ה.

לא מקטני אמנה, אלא ההפך מזה - **'גדולי אמונה'**! במקום להיות ב'קטנות אמונה' - הוא ב'גדלות אמונה'! יש לו 'אמונה גדולה'! והאמונה הגדולה הזאת מתבטאת בכל ענייני החיים - **כל** מה שהוא עושה, ואפילו בדברים קטנים, וכנ"ל: אדם יסגור את הכפתורים שלו, ו'מה כבר עשית?'... אבל הנה עכשיו הוא כיוון איזה יחוד קדוש, וזה דבר שהוא אין-סופי...

ואת הדבר הזה אי-אפשר להסבירו לאדם אחר, זה לא שאומרים לבן-אדם 'תעשה כך וכך', אלא **'כל חד כפום מה דמשער בליביה'** - כל אחד כפי שהוא מרגיש בליבו, אבל תחילה עליו לדעת את הכלל, כי אינו יודע מזה - הוא חושב 'אני עושה מה שצריך לעשות', ולא חושב שיש גם **פנימיות**... אלא 'כשאני לומד תורה, מתפלל, עושה מצוה - אוכל מצה בליל פסח, יושב בסכוכה בחג הסוכות, אני מבין... אבל כשאני עוסק בצרכיי הגשמיים - בפרנסה ובכל ענייני הבית - גם פה יש "עבודה"?!'... **כן, גם פה יש 'עבודה'! אפשר לעבוד את הקב"ה 'בכל דבר'!**

אבל על זה צריכים **'גדלות אמונה'** - שאדם יאמין וידע שהקב"ה הוא **'ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין ואין שום מציאות בלעדיך יתברך כלל ובכל תנועה ותנועה שם אלופו של עולם'**; ובפשטות מפרשים **'בכל תנועה ותנועה'** היינו שיש אמונה והשגחה בכל דבר, שאם קורה משהו - זה בהשגחה מהקב"ה! הן בדרך 'הטבע', והן 'חוץ לדרך הטבע' - זו השגחה! 'בכל תנועה ותנועה שם אלופו של עולם'! ובנוסף יש לפרש עפ"י האמור: **'בכל תנועה ותנועה'** היינו של האדם בעצמו, שבכל תנועה שלו **'שם אלופו של עולם'!**

וזה מה שהעידו על כמה וכמה צדיקים קדושים, שבשמים התפעלו מהם מאד, כי **הצדיק הזה איננו עושה שום תנועה בלי לכוון לאיזה יחוד!** ובשמים זה עושה רעש גדול... כי בשמים אמנם חשוב כל אחד ואחד שהוא מתחזק ומקיים את התורה והמצוות, אבל עד-כדי-כך שאדם יתכוון שבכל דבר שהוא עושה - יהיה בזה עבודת השם? בשמים מצפים על זה! הם אוהבים דברים כאלו... כי זה חידוש גדול, שאדם יהיה כאן בזה העולם - 'עולם העשיה' המלא בכיסויים והסתרות וכו', ואעפ"כ המוח שלו יכול להיות דבוק בהקב"ה - במקום להיות ה"י במקומות לא טובים? הוא נמצא בזה העולם והוא מנסה בכל פעם לקשר את המוח שלו אל הקב"ה? בשמים מצפים על זה! [יש לשון כזאת בדברי רבינו - 'בשמים מצפים על זה', ואמנם רבינו מדבר שם גבי מסירות נפש, אבל זה ג"כ סוג של מסירות נפש - שאדם מנסה לקחת כל מה שהוא עושה, ולקשר את זה להקב"ה].

אומר רבינו: אם אדם הוא בגדר של **'קטני אמונה'**, מה זה גורם? שהוא צריך **תעניות, סיגופים, ועבודות קשות...**

אומרים לבן-אדם: אתה רוצה להיות איש כשר? בסדר, אבל אתה יודע מה עליך לעשות כדי לתקן את כל מה שעליך

לתקן? הרי עשית דברים לא כ"כ טובים, והנה יש צומות, סיגופים, תעניות וכו', שזה מֻכָּר לנו בפרט בימי שובבי"ם, כי הרי בכתבי האר"י ובסידורי הרש"ש [ובשאר ספרים קדושים], שיש את כל הצומות והדברים שצריכים בימי שובבי"ם, וזה בנוסף לכל מיני עניינים - שמחכים שיהיה שלג, ויוכלו לעשות גלגולי שלג, וכן כל מיני סיגופים שאפשר לעשות וכו'; כשאדם שומע כזה דבר - הוא מבין, 'הרי עשיתי דברים שצריכים כפרה, ומהי הכפרה שלי? לצום'...

והנה, כשמדברים מ'צומות' אלו, אין הכוונה על 'כמה שעות' או 'חצי יום'... וכמובן, זה בכלל לא קל, והרי אנחנו רואים על עצמנו באלו הצומות שיש לנו - צום יו"כ, שהוא עשרים ושש שעות [שמפסיקים לפני השקיעה, ומסיימים בצאת הכוכבים], וכן בדרבנן - צום תשעה באב, ושאר הצומות שיש לנו [ד' צומות מדרבנן, ויו"כ שהוא מה"ת] - זה לא קל בכלל, והנה כשמדברים מהצומות שצריכים על תיקון העוונות - זה לא מספרים נמוכים... ואדם רואה את זה, והוא מתייאש לגמרי... רק על פגם הברית אחד רח"ל, צריכים להתענות פ"ד תעניתים...

אבל, מגלה לנו רבינו: למה אדם צריך להגיע לכל אלו הדברים? זה בא מ'קטנות אמונה', כי כשאדם זוכה ל'גדלות אמונה' [שהיא ההפך מ'קטנות אמונה'], הוא יודע שהקב"ה נמצא בכל פרט ופרט, והוא מחפש ומבקש תמיד לעבוד את הקב"ה עם ה'פרט' הזה! זאת אומרת, הוא מבין שאולי היה עליו עתה לצום, אבל הוא אומר: **'עכשיו אני יאכל, אבל האכילה שלי תהיה יותר מסודרת... אני אוכל עם דרך-ארץ, אברך את הברכות בכוונה, אטול ידיי עם אוכל לחם, אדקדק בברכות הנהנין כראוי'**; יש בני אדם שזה אצלם אולי כמו סיגוף של צום... להגיד לבן-אדם: אתה הולך עכשיו לאכול, אבל לפני כן תיטול ידיים, תעשה ברכת 'המוציא' בכוונה ובמתינות [לא לחטוף את הברכה], וכן תיזהר בברכות הנהנין - לא 'לבלוע' את הברכה [יש אחד שהוא 'בולע' את הברכה הרבה יותר מהר משהוא בולע את האוכל...], זה ממש 'סיגוף'! יש אחד שרק ליטול ידיים זה קשה לו... הנה הוא אכל סעודה שלימה, אבל הפסיד מצות נטילת ידיים - מצוה חשובה מדרבנן [אחת משבעת המצוות שמדרבנן], וכן מצות ברכת המזון - שהיא מצות עשה מדאורייתא!

ברכת המזון היא הברכה היחידה שלכולי-עלמא היא מדאורייתא [יש אומרים שגם ברכת 'מעין שלוש' היא מדאורייתא, אבל ברכת המזון לכל השיטות היא מדאורייתא], ולרוב השיטות גם 'ברכות התורה' היא מדאורייתא.

יש בן אדם, שכשיקראו לו לעלות לתורה, הוא יגיד 'לשם יחוד', ויגיד את הברכות בהתלהבות וכו' [הרי לא כל אדם מקבל בכל פעם עליה לתורה, ועד שהוא מקבל - אומר את זה בהתלהבות], **אבל תשים לב: איך אתה מברך את הברכה הזאת בכל יום בבוקר?...** הרי בכל בוקר

יש מצוה [שהיא מדאורייתא לרוב הפוסקים] - לברך שלוש ברכות: 'לעסוק בדברי תורה', 'והערב נא', 'אשר בחר בנו' [ואכן ברכת 'אשר בחר בנו' היא המעולה שבהן, ועל כן אותה מברכים בציבור - בעת עליה לתורה], ויש סידורים שנדפס 'לשם יחוד' מיוחד קודם ברכות התורה, ואשרי מי שיגיד את זה [אומרים "הריני מוכן ומזומן לקיים מצות ברכות התורה" - שלמדים מפסוק (דברים לב, ג) "כִּי שֵׁם ה' אֶקְרָא הָבוּ גֹדֶל לֵאלֹהֵינוּ", שהיא מצות עשה מדאורייתא], **איך אתה מברך ברכות התורה בכל בוקר?... 'תפסת' בכלל שאמרת את הברכה הזאת?...** אדם שהוא רגיל לומר זאת כך - הן בבית, או בביהכנ"ס [כל אחד לפי מנהגו] - הוא לא שם לב בכלל שאמר ברכות התורה... זו מצות עשה מדאורייתא!

נחזור לענייננו: ברכת המזון היא מדאורייתא, ויש אדם שאומר: 'אין לי סבלנות לזה... אני ממהר לעבודה, לכולל', והוא אוכל בקושי 'פת שחרית' ויוצא יד"ח עם עוגה וכו' ובורח... והנה אומרים לבן-אדם שיקח זמן מיוחד, ויעשה נטילת ידיים כהלכתה, ויגביה אז את ידיו - שעל זה אומר רבינו (ליקו"מ ח"א סי' צא), שאדם מקבל אז קדושה עליונה - זו דוגמא על 'עבודות פשוטות' שהם גדולות מאד מאד! וכי אדם חושב מזה - שמגביהה ידיו ומה נעשה אז? רבינו מגלה שם, שצריך שתהא האמונה בכל האיברים של האדם, ורבינו נותן דוגמא לזה - שבשעה שהוא נוטל ידיו ומגביה ידיו, יאמין שהוא מקבל אז קדושה עליונה; וכי אדם חושב מזה?... אם הוא כבר נטל ידיו, וגם כשהוא כבר נטל - איך הוא עשה את זה... הרי יש הלכות! אם אדם לא לומד - איך יידע?...

חמיו של רבי נתן - ר' דוד צבי הגדול והקדוש, שעליו אמר רבי נתן: **'עד שהגעתי לרבינו, לא ידעתי במה היה משה רבינו יותר גדול מהשוער שלי'...** מלאך אלקים! ואחת מההנהגות שלו היה, שבכל השבוע לא היה אוכל פת - לא בגלל שלא היה לו זמן... אלא מרוב חומרות ודקדוקים שהיו לו בהלכות נט"י, הוא פחד להיכנס לזה...

וגם זה מקושר לדברי רבינו כאן, כי רבינו ממשיך בהתחלת התורה ומביא את מאמר חכמינו הקדושים (ע"ז ג.) **'אין הקב"ה בא בטרוניא עם בריותיו'** - הקב"ה לא בא עם 'תוקפנות' והקפדה לאדם, כי אם היה באמת ככה - היא קשה מאד... ואכן, היו צדיקים, שמרוב דקדוקם והחומרות שהיה להם - עשו כל מיני הנהגות כאלה, אבל זו תהיה הנקודה בתורה זו וה**'שורה התחתונה'** בדברי רבינו פה, שכל העניין של 'חומרות' וכו' לא שייך אצל אדם שהוא איננו בגדר 'קטני אמנה'.

ובעניין של 'אמונה', בוודאי נכלל שאדם ילמד **הלכה**, כי אם לא ילמד הלכות נט"י - לא ידע מה זה "נטילת ידיים", וישפוך קצת על האצבעות מן הברז... יש בזה המון הלכות! ואמנם יש כל מיני חומרות, ואצל חמיו של רבי נתן היו דקדוקים רבים בזה, לכן העדיף שלא

לבוא לידי חיוב זה בכלל, ורק בשבת נטל ידיו... אבל אנחנו, אנשים פשוטים, הרי צריכים לאכול לחם, אבל השאלה היא **איך** אוכלים את הלחם: **תאכל, ותרוויח מן האכילה הזאת!** ראשית, בזכות אכילת הלחם, אתה ניצול מכל מיני 'סיבוכים' שיש לך מענייני ברכות הנהנין על שאר המאכלים בתוך האכילה, שאתה לא יודע 'האם' לברך ו'איך' לברך ו'כמה' לאכול - האם השיעור מספיק לברכה אחרונה, ו'איזו' ברכה אחרונה - האם זה 'על המחיה' או 'בורא נפשות', יש בכל זה הלכות! שתית מעט, אכלת משהו, היה בזה מספיק לברכה אחרונה? יש בכל זה הלכות! וכשאתה נוטל ידיים לאכילה, אתה יודע: נטלת וברכת, והנה אתה אוכל מינימום כזית לחם, אז אתה לא צריך לברך על כל דבר בפרטיות, וכך 'כיסית' את העניין הזה... והכלל, שתזכור שבזה עשית ממש **"עבודה"...** ואשרי הזוכה להיזהר בזה, וכן בשאר ברכות הנהנין - שרבינו מזכיר בספר המידות דברים גדולים על זה, וכן מובא בדברי ר' חיים ויטאל - בשם רבו האר"י הקדוש, שאחד מהתנאים להשגת רוח-הקודש הוא להיזהר בברכות הנהנין!

אתה אוכל כבר, ומדוע אתה 'בולע' את הברכה יותר מהר ממה שבלעת את האוכל?... ובפרט אם מישהו יושב על ידך - זו זכות כ"כ גדולה שמישהו יענה 'אמן'! אתה יושב ואוכל בבית, ומברך בקול כדי שאשתך או הילדים יענו 'אמן', **איזה חינוך קדוש וטהור לילדים שהם שומעים שהאבא מברך ברכות הנהנין בקול! אפילו דבר קטן - אתה שותה כוס מים, ומברך 'שהכל', או אוכל חתיכת עוגה - ומברך 'מזונות', שומעים את האבא מברך! זה חינוך!** אדם חושב: 'חינוך' - אשב ואלמד אִתּוֹ סוגית "תקפו כהן"... או 'אשלח אותו לבית-ספר ושם הוא יקבל חינוך מהמלמדים'... ואם לא חינכו אותו - הוא כבר יתקשר למנהל ולמלמד ויהיו לו כל מיני טענות עליהם, **ומה איתך?!... איך החינוך שהוא מקבל ממך?! הרי הוא רואה איך אתה אוכל...**

אגב בעניין אכילה, מדת דרך-ארץ שיושבים בעת האכילה, מוהרא"ש היה מדבר מזה: **אוכלים או שותים משהו, מנהג דרך-ארץ לשבת!** מוהרא"ש היה תמיד ממחיש זאת בתור 'הצגה': הנה יש אירוע באולם מפואר[ד], ובדרך-כלל במקומות

ד. אם אנחנו מזכירים את ענין האולמות האלו, אזכיר דרך אגב, שהשבוע מישהו סיפר לי על זה, **ועליכם להעריך, אנשי שלומינו היקרים, מה אנחנו מרוויחים אצלנו!** רבינו אומר, שכשאדם רגיל כ"כ בטוב - הוא לא יודע מה ההפך מזה, **וכמה אנחנו מרוויחים בזה שאנחנו יכולים לעשות חתונות כמעט בלי כסף!** ופלא גדול, שעדיין יש לבני אדם טענות על זה: 'למה מבקשים 1,500 שקל על האולם?'... [האולם שלנו הוא האולם הכי מפואר בעולם!], ותקשיבו טוב מה סיפר לי השבוע איזה אדם [הוא לא גר פה]: הוא צריך עכשיו לעשות חתונה, ובתור 'מחותן', הוא צריך כבר להכין את הכסף בשביל האולם, ומהו הסכום? לא מדברים פה מ'הילטון'... **לא פחות ולא יותר: 110,000 ₪!** וזה מלבד מה שהוא צריך לקנות מתנות, רהיטים, **רק האירוע באולם!**

זה מאד כאב לי לשמוע את זה, ואיך הוא מספר לי את זה בבכייתו, שהוא צריך להכין כזה סכום גדול... **ואל תחשבו שזה הסכום של שני הצדדים יחדיו, אלא כל צד בנפרד צריך להביא כזה סכום!** ופה מתלוננים 1,500 שקל?... ועוד

כאלה, עוד לפני שמתחילה כל הסעודה של האירוע, ישנם שולחנות מלאים בכל מיני מאכל ומשתה... [באנגלית זה מְכֻנֶּה במילה שהיא כמו 'זולל וסובא'...], יש שם כ"כ הרבה אוכל ושתיה עד שכשמגיעים לסעודה חושבים 'למה בכלל אכלנו? עכשיו אי-אפשר לאכול את הסעודה בעצמה'... אבל הנה הגיע לשם אחרי יום שלם של עבודה, ויש שולחנות מלאים עם אוכל - כל מה שתשאלך נפשך... בשר, דגים, 'סושי', מה לא?... הכל יש שם... וכל זה, כאמור, עוד לפני שמגיעים לסעודה, עוד לפני החופה, כשמגיעים האורחים, וזה נקרא 'קבלת פנים' [וכי זוהי 'קבלת פנים'?...], והנה אתה רעב אחרי נסיעה ארוכה, הגעת מאיזו פינה של הארץ אל האולם - בסדר, תיקח את האוכל בצלחת, הרי יש מלא אוכל...ותשב על איזה כיסא... אבל לא כך, היה רגיל מוהרא"ש תמיד לתאר את זה: **הוא מילא את הצלחת, וכבר בדרך הוא מתחיל לאכול... והנה בדרך הוא מוצא איזה חבר או קרוב-משפחה, וכך הוא אוכל... ומי מדבר על ברכה וכו'...**

וזה כלל גדול בדרך-ארץ, שאדם ישב בעת שהוא אוכל, **זה 'מינימום' של דרך-ארץ!** ואפילו אם הוא צריך לשתות משהו - לא מדובר כשהוא מרגיש צורך חירום וכו', אלא בדרך-כלל - ישב, יעשה ברכה, ואם יש מישהו על- ידו - יברך בקול והוא יענה 'אמן', וכאמור: **איזה חינוך זה לילדים, שהם רואים את האבא והאמא כך מתנהגים!**

סיפרנו כמה פעמים את הסיפור על ה'אור החיים' הקדוש - וזה מודפס בסיפורים שזכו להדפיס בספר **'עובדא למעשה'**[ה] - שהיתה משפחה שדקדקו מאד בברכות הנהנין, עד שכשהגיע ה'אור החיים' הקדוש לביתם - הוא הרגיש את השכינה שם! והוא חקר ושאל מה המעלה אצלם, וסיפרו לו: **פה מדקדקים לומר ברכות בקול!** והס"מ רצה להוריד אותם מזה לגמרי, רק האשה היתה צדקת, והבינה שאין זה מצד הקדושה, וגרשו אותו... **זה החינוך הכי קדוש שיכול להיות, ששומעים ברכה ועונים 'אמן'!**

אלו דברים לכאורה קטנים, אבל יש בני אדם שבשבילם זה **'סיגוף'** לא פחות מצום... כי 'צום' - אדם יודע שהוא צריך לצום כך וכך זמן, וזהו... אבל שעכשיו יֵשֵׁב לאכול ויעשה ברכה במתינות ויאכל בדרך-ארץ ובישוב-הדעת - זה בשבילו יותר קשה... ואכן, לא מדברים שהוא עושה מכוון דברים פנימיים, אלא בפשטות - מברך לפני האכילה, אוכל בדרך-ארץ, וכן מברך ברכת המזון, שהיא מצות עשה מדאורייתא!

ואדם שיש לו שֵׂכֶל, הוא מדקדק לכל הפחות פעם אחת ביום לזכות במצות

טוענים: 'למה מטרטרים לנו שלא מביאים את התשלום?!'... הוא מחכה עד מוצאי החתונה, ואז 'יעשה טובה' וישלם... **אתה לא מתבייש?!** אבל כך הוא אצל בני אדם, שרגילים 'מביאים לנו את הכל'... **תראו איזה סכום הוא צריך להכין - בלי רחמנות, לא יסתכלו עליו בלי זה...**

ה. א.ה. הסיפור מופיע בעמוד קל"ב, תחת הכותרת **'אוהב או אויב?'**.

ברכת המזון המביאה שפע לאדם! ובפרט כשאדם מברך בשמחה - "בִּרְכַּת ה' הִיא תַּעֲשִׁיר" (משלי י, כב) **- "ברכת ה'" זו ברכת המזון, שהיא הברכה היחידה מדאורייתא, ש"היא תעשיר" - תזכה אותך לעשירות! וכמה מוהרא"ש לימד אותנו כל החיים, לברך ברכת המזון מתוך סידור דייקא - אתה מרוויח מכל הצדדים, ברוחניות ובגשמיות!**

אבל יש בני אדם, שבשבילם זה 'סיגוף' אולי יותר מלצום... 'צום' הוא יודע - 'אני לא אוכל; כתוב שאסור לאכול, וזהו זה'... אבל כאן אתה כן אוכל, אבל בצורה אחרת לגמרי...

זו דוגמא אחת לעניין האמור, שאם אדם זוכה לאמונה, הוא יכול לעבוד את הקב"ה **'בכל דבר'**! כי "אין הקב"ה בא בטרוניא עם בריותיו" - הקב"ה לא 'מתקיף' בן-אדם ומחייב אותו...

ורבינו ממשיך בתורה זו ואומר, דהנה מבואר בדברי חכמינו הקדושים, שישנן רק שלוש עבירות שעליהן "ייהרג ועל יעבור" - ע"ז, ג"ע ושפיכות דמים; כלומר, שבדרך-כלל, אם ישנו איזה איסור הכרוך במסירות נפש, על זה כתיב (ויקרא יח, ה) "וָחַי בָּהֶם" - 'ולא שימות בהם' (יומא פה:), ואיננו מְסַכֵּן נפשו בשביל זה, אלא רק לאותם ג' איסורים הנ"ל - אדם צריך למסור נפשו.

ברם, בשעת 'גזירת שמד', כשהגויים מכוונים להעביר בן-אדם על הדת רח"ל, ולא אומרים לו לעבור על אחד מג' האיסורים החמורים הנ"ל - להשתחוות לפסל, להרוג מישהו, לעבור עבירה, אלא אומרים לו - למשל - שילך עם שרוך נעל אדום, אבל כוונתם לגזירת שמד, אומרים חכמינו הקדושים (סנהדרין עד:): **'בשעת שמד אפלו ערקתא דמסאני ייהרג ואל יעבור'**.

ואת זה רבינו נותן בתור דוגמא לענייננו: אדם שהוא מ'קטני אמונה', ואצלו זה בגדר של **'גזירת שמד'** - כי מרגיש בנפשו כמה הוא רחוק מאד מאמונה, אז אומרים לו: עליך למסור נפש אפילו על שרוך נעל, זאת אומרת: אפי' על הדברים הקטנים, אבל כל זה בגלל שאצלו יש בחינה של **'גזירת שמד'**...

משא"כ אדם שהוא תמיד שרוי באור האמונה, והוא יודע תמיד איך שהקב"ה נמצא, ובכל תנועה ותנועה שם אלופו של עולם, הוא יודע שאפשר לעבוד את הקב"ה **'בכל דבר'** ממש! עם האוכל שלו, עם הפרנסה שלו, עם כל מה שהוא עושה! הן אם הוא אברך כולל - שהוא יודע איך לשמור על הזמן שלו, ואיך לנצל כל דקה, והן אם הוא בעל מלאכה מסוימת, או שהוא מלמד - בכל דבר יש עבודת השם, **כמה הלכות יש למלמדים - איך שצריכים להיזהר שלא לבטל את התינוקות, שלא יתקיים "עֹשֶׂה מְלֶאכֶת ה' רְמִיָּה"** (ירמיה מח, י) **ה' ישמור! כמה מוהרא"ש היה מספר כל השנים, איזה פחד ומורא היה לו בעת שהיה מלמד - שלא יהיה נכלל בכישלון הזה ח"ו! וכשיש לו למלמד את הידיעה הזאת, והוא מכניס אהבת התורה ויראת שמים בילדים, שמחה ואמונה - אמונה בה' ואמונה בחכמים, אשרי לו ואשרי חלקו,**

ועליו כתיב (דניאל יב, ג) **"וּמַצְדִּיקֵי הָרַבִּים כַּכּוֹכָבִים"** (ב"ב ח:)**, והזכות שלו היא אין-סופית...**

זה אדם שהוא מלמד, וכן אם עובד במשהו אחר - הוא נזהר משא ומתן שיהיה באמונה, מקדש שם שמים, חכמינו הקדושים אומרים (יומא פו.): **"וְאָהַבְתָּ אֵת ה' אֱלֹקֶיךָ" - 'שיהיה שם שמים מתאהב על ידך'**; אדם שהוא מתנהג בדרך-ארץ ובכשרות, איזה קידוש ה' ושם טוב הוא גורם! כולם יודעים 'האדם הזה', אפילו אם הוא עובד בין אנשים שאינם שומרים כ"כ תורה ומצוות, אבל רואים 'האדם הזה מקדש שם שמים', יודעים שלא ישנה בדיבורו ולא יערים וכו', איזה קידוש שם שמים אדם עושה! הוא מדקדק בכל זה, במשא ומתן יש הרבה הלכות, שצריכים ללמוד הרבה חו"מ ולהיזהר מכל ענייני גניבה וגזלה והונאה, וכל הדברים שצריכים להיזהר... אדם עושה את זה - אז הוא **עובד את הקב"ה!**

רבינו אומר (ליקו"מ ח"א סי' רפ), שבן-אדם שלא היה נזהר באיזה משהו, והוא נכשל, והנה קוראים אותו לדין תורה, והלה טוען 'אתה גנבת ממני; עשית לי הזק', והוא מכחיש זאת, והדיינים דנים בזה וכו'. אומר רבינו: למה זה קורה? כי אמנם לא מוכרח שעברת על משהו, אבל כנראה ניתקת את המוח שלך מדביקות הקב"ה בתוך המשא-ומתן הזה... ואכן, ייתכן שההוא סתם טוען טענות, ולא עשית משהו אסור, ואתה הוא הצודק - והוא לא צודק, ועכ"ז אתה צריך לבוא לפני הדיינים, למה? אומר רבינו, כי בשעה שעשית את כל המשא-ומתן, שכחת לגמרי שזה ג"כ עבודת השם, ועל כן אתה בא לדין תורה, ואתה צריך לחזור בפני הדיינים את כל הסיפור - מה עשית ואיך עשית וכמה עשית וכו', ועכשיו הדיינים שומעים, והם עושים מכל הסיפור "דין תורה", שמבררים 'לזה ולזה כיוונת? בסדר'... אז אומר רבינו: **הם מגלים לך שבתוך מה שעשית יש עבודת השם! ואכן, יכול להיות שתצא זכאי, כי באמת לא עשית שום עוולה, אבל אפילו שתצא זכאי - אל תחשוב 'חבל על הזמן של הדין-תורה'... זה לא היה ביטול זמן! למה? כי הדיינים הזכירו אותך עתה, שכל המשא-ומתן שהיה, זה בעצם עבודת השם, והנה אתה שכחת מזה, אז עכשיו הוצרכת לחזור ולהכניס את הכל בתוך עבודת השם...**

וכן הוא בכל העניינים, ובפרט בענייני הבית - **שלום-בית** וכל **בנין הבית**, **אם אדם מתכוון לשם שמים, אילו שעשועים גדולים הוא פועל בשמים! כל הבית שלו זו חתיכה אחת של קדושה! הוא יודע שהשכינה הקדושה בבית, וכל העניינים שלו, כל המעשים שלו, זה גורם שעשועים גדולים להקב"ה! בשמים מאד חשוב דבר כזה, שאדם לא חי כמו בהמה וכו', אלא כל מה שהוא עושה זה לשם שמים - שיהיה שלום-בית אמיתי, וממילא הכל נכלל ב"עבודת השם"!**

משא"כ אצל אדם שהוא מ'קטני אמונה', אז הוא עושה את הכל כפי הרגשות שלו, והוא לא יודע שהכל הולך עם חשבון, וממילא מגיע לאדם מחשבות

שהוא צריך להיות פרוש... **לא ולא! רבינו אומר שזה נקרא 'קטני אמונה' - "עבודות קשות"!**

שזה בעצם כל התיקון של **ימי השובבי"ם**, ואמנם צריכים שיחות מיוחדות רק לעניין הזה, אבל נזכיר העניין בקצרה, שמובא ב'כתבי האר"י', שהעניין של התיקון באלו ששת השבועות, כי הרי אנחנו מדברים מירידת מצרים - שעם ישראל הוצרכו לרדת למצרים, וכל העבודה הקשה שהיתה במצרים, שעל זה בנויה התורה הזאת של רבינו - תורה פ"ו, בעניין הכתוב בפרשת השבוע על ה"עבודות קשות" שהיו לעם ישראל במצרים.

מסביר האר"י הקדוש, שכל מה שירדו נשמות ישראל למצרים, והוצרכו להצטרף ב"כּוּר הַבַּרְזֶל", ועברו כל מיני עבודות קשות ופריכות הגוף וכו', הכל היה ענין נפלא - לתקן את מה שהיה עם אדם הראשון כ-2,400 שנה לפני ירידתם למצרים, שאחר כל מה שהיה בעץ הדעת, הבין אדם הראשון שהוא לא עשה נכון, ורצה לעשות תשובה, ולכן פרש מאשתו מאה ושלושים שנה, אבל זה לא היה טוב לו... כי מובא בגמרא (עירובין יח:), הרי אדם שהוא פרוש, יש לו המון ניסיונות, וקשה לו, ואדם הראשון נכשל ה"י לאונסו לכל מיני דברים וכו', ועל זה ירדו נשמות ישראל למצרים - כדי לתקן את אלו החטאים.

[ומובא בספרים הקדושים, שעל כן כשהתעברה יוכבד עם משה רבינו, היתה אז בת ק"ל שנה, שזה מרמז על אותן ק"ל שפרש אדם הראשון מחוה (עי' רש"י שמות ב, א), כי הרי בלידת משה רבינו התחיל עיקר התיקון - שהוא בא וגאלם ממצרים, והכל מרמז על התיקון הזה שהתחיל ממשה רבינו, שהוא כבר מרומז אצל אדם הראשון בעצמו, כי הנה היו לאדם הראדון תחילה את קין והבל, והבל נהרג, וקין קיבל את עונשו, וכתיב שם "**וַיֵּדַע אָדָם עוֹד אֶת אִשְׁתּוֹ וַתֵּלֶד בֵּן וַתִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ שֵׁת**", וכתוב בזוהר שזה בעצם משה רבינו, וזה מרומז בפסוק "**בְּשַׁגַּ"ם הוּא בָשָׂר**"; נמצא, שמשה רבינו הוא בחינת התיקון לאדם הראשון, ועל אמו היתה בת ק"ל שנה כשנולד].

הכלל, אומר האר"י הקדוש, שכל הירידה למצרים, כל עבודת הפרך שעברו, הכל היה כדי לתקן את העניין הזה של אדם הראשון, והלימוד היוצא מזה, שהנה אדם עלול לחשוב, שכדי לעבוד את הקב"ה הוא צריך להיות פרוש וכו' ולעשות כל מיני סיגופים וכו', אבל זה לא מה שמבקשים ממך! זה לא כתוב בשו"ע! אדרבה, כתוב בשו"ע הלכות אחרות... רק צריכים ללמוד!

ובימי שובבי"ם בפרט, כמה זה חשוב ונחוץ שלומדים הלכות טהרה בימי שובבי"ם! זה מקובל בכל העולם שעושים שיעורים מיוחדים לזה, וצריכים לדקדק לבוא ולשמוע את השיעורים! זה מנהג ישראל שעושים חזרה בדרך של קיצור כדי שכל אחד - הן הגברים והן הנשים - ידע היטב את ההלכות!

וכשאדם לומד, הוא יודע היטב מה עליו לעשות, וממילא הוא לא מחפש חומרות יתירות... והכל נכלל בדברי רבינו כאן, שכשאדם הוא מ'קטני אמונה', והוא לא לומד ולא יודע, אז הוא חושב שצריך 'עבודות קשות', וממילא הוא עושה כל מיני חומרות וכו', בגלל שהוא לא יודע... אבל אדם שהוא לומד, והוא נזהר לקיים מה שכתוב, ומה שלא כתוב - הוא יודע שלא מבקשים את זה ממנו, אז הוא יכול לחיות את החיים הכי טובים והכי שמחים, והוא מרגיש ממש בגן-עדן, כי הוא יודע שזה הרצון של הקב"ה...

זה מה שרבינו מקדים להגיד לנו, שמה שאדם צריך לעבודות קשות, זה בא מחמת שהוא מ'קטני אמנה'; רואים אדם שהוא ממש צנום, וצם צומות, ועושה סיגופים, וגם כולם יודעים מזה... אם אתה עושה 'עבודות', כולם צריכים לדעת מזה?... כתוב בפירוש, שאדם שהוא עושה 'עבודות' - הוא צם וכו', ועושה זאת כדי שבני-אדם ידעו מזה, מן השמים צוחקים עליו... ויש על זה הרבה סיפורים מצדיקים, ובפרט מ**הרב הקדוש ר' נפתלי צבי מרופשיץ זי"ע**, שהוא בעצמו היה צם הרבה, ואף-אחד לא היה יודע! **הוא היה יכול לשבת בתוך סעודה עם אנשים, ואף-אחד לא היה מעלה על דעתו שהוא צם! יש בזה חכמה, שאפשר לעשות את זה...** ואכן, הוא עשה הרבה 'עבודות' - גלגול שלג וכו', ואף-אחד לא ידע מזה! **כל מיני 'עבודות' שצדיקים עשו, כמו טבילה בקרח וכו', אף-אחד לא היה יודע מזה בשעת מעשה!** והיו הרבה סיפורים על **הרה"ק מרופשיץ זי"ע**, איך שהיה מעורר אנשים על זה - 'מה אתה מחפש לפרסם את ה'עבודות' שלך?'...

היה איזה אדם שהגיע אליו, והוא היה רגיל לעשות צומות וכו', אבל הוא רצה תמיד שידעו מזה... הרבי מרופשיץ לא אהב את זה, ובחוכמתו הוא גרם לו לחשוב מזה. הרבי מרופשיץ היה חכם גדול מאד, וכך הוא עשה: הוא דחף איזה ילד על אותו בן-אדם, ומיד הלה הגיב: 'מה זה?'... והרבי מרופשיץ מיד צעק על הילד: **'מה איתך?! אתה לא נזהר בכבוד בן-אדם שצם כל שני וחמישי?'...** ענה ואמר אותו בן-אדם: **'ומה עם "משבת לשבת"?'...** ומיד כולם הבינו... כי אדם שרוצה לעשות 'עבודות' - בסדר, אבל שיהיה בצניעות...

הכלל, אומר רבינו: כשיש לאדם **'גדלות אמונה'** - הוא יכול לעבוד את הקב"ה **עם כל דבר!** מהו **'עם כל דבר'**? דיברנו מדברים גשמיים - אכילה, שתיה, הנהגת הבית, שאפשר לעבוד את הקב"ה עם כל דבר! **כשאדם לומד הלכה, ויודע בכל דבר מה 'כן' ומה 'לא' - הוא יכול לעבוד את הקב"ה "עם כל דבר"!** כי הרי "לא עם הארץ חסיד", ומוכרחים לחזור בפרט על הלכות אלו, וכמו שידוע דברי **השרף רבי אורי מסטערליסק זי"ע**, שהוא אמר שרק אם חוזר אלף פעמים על הלכות אלו - יכול לקבל שמירה עליונה שלא ייכשל ח"ו... **אז כמה אנחנו צריכים ללמוד עוד הפעם ועוד הפעם, ולא לומר 'אני יודע כבר'... ואפילו אם אתה כבר יודע, למה שלא תעשה לכה"פ פעם בשנה חזרה על**

כל ההלכות? עושים כמה שיעורים, ובהם חוזרים על כל ההלכות - זה כ"כ טוב!

וכן הוא בכל הדברים שאדם עושה, אם הוא רוצה לעבוד את הקב"ה, הוא יכול ממש **'עם כל דבר'**!

ורבינו אומר, שזה ענין של **'אריכת רוח'** - 'ארך רוח', שזה ההפך מ'קוצר רוח'; רבנו אומר, ש'רוח' זה אמונה, כי בכל מקום שכתוב 'עבודה זרה' - יש 'חרון אף', שזה ענין של 'קוצר רוח' [ורבינו מזכיר את הפסוק (תהלים קלה, יז) "אַף אֵין יֶשׁ רוּחַ בְּפִיהֶם"], כי 'אריכות אפיים' זה אמונה, וכמובא בדברי רבינו בכמה תורות, ואחת מהן בליקו"מ ח"א סי' קנ"ה, שם מדבר רבינו לגבי ארץ ישראל, שזה ענין של אריכות אפיים שזוכים בארץ ישראל, ולמה? כי בארץ ישראל זוכים לאמונה, וכמו שרבינו מסביר שם מן הפסוק (תהלים לז, ג) "שְׁכָן אֶרֶץ וּרְעֵה אֱמוּנָה", שארץ ישראל זה אמונה, ואם יש אמונה - יש 'אריכות אפיים', והעניין הוא פשוט: למה אדם אין לו סבלנות? למה הוא מתעצבן? כי אין לו אמונה... זה ממש אותו ענין: **למה איבדת את הסבלנות? בסדר, אשתך אמרה משהו, ולמה אתה מתעצבן למה? כי אין לך אריכות אפיים - אין לך סבלנות, מדוע? כי אין לך אמונה אם היתה לך אמונה, היית יודע שאמנם היא אמרה את זה, אבל הקב"ה מנהיג את העולם!**

דוגמא חיה לזה אנחנו רואים אצל דוד המלך, בעת ששמעי בן גרא קילל אותו קללה נמרצת, ואבישי בן צרויה רצה לחתוך לו - "וַיֹּאמֶר אֲבִישַׁי בֶּן צְרוּיָה **אֶל הַמֶּלֶךְ לָמָּה יְקַלֵּל הַכֶּלֶב הַמֵּת הַזֶּה אֶת אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ אֶעְבְּרָה נָּא וְאָסִירָה אֶת רֹאשׁוֹ**" (שמואל ב' טז, ט), ודוד המלך לא הניח לו, אלא אמר לו: "**מַה לִּי וְלָכֶם בְּנֵי צְרוָיָה כִּי יְקַלֵּל וכי ה' אָמַר לוֹ קַלֵּל אֶת דָּוִד**" - הוא שליח מהקב"ה!

הנה שמעי בן גרא מקלל 'קללה נמרצת' - שזה דבר מאוד גרוע ה"י, ויש לו דין 'מורד במלכות', ואבישי בן צרויה כבר מובן להורגו מן הדין [כי מותר לו להרוג את המורד במלכות], אבל דוד המלך הגיע לכזאת דבקות באור האמונה, שהוא הורה לו: 'תעזוב אותו! לא עכשיו! אל תיגע בו! "ה' אָמַר לוֹ קַלֵּל"!'... - הוא גילה כזה אור האמונה!

אותו דבר אצל כל אחד ואחד, שהנה הוא קיבל בבית איזו נזיפה, אמרו לו איזו מילה 'לא במקום', אז הוא מיד מתעצבן - "ככה את אומרת לי?!" - ומחזיר לה 'מנה אחת אפיים', וכל הבית בוער באש, ה' ישמור... משא"כ אם היה לו לאדם קצת אריכות אפיים ואמונה, אז הוא רגוע - 'היא אמרה? בסדר, היא אמרה'... ובפרט שזה קורה בבית, **הרי זו השכינה הקדושה!**

ואכן, זה לא מצדיק את העניין הזה שאשה נוזפת בבעלה וכו', **והרי גם הנשים צריכות ללמוד לשלוט על הכעס**, אבל 'למעשה', קיבלת איזו מילה לא טובה, מה התגובה שלך? "אני לא אשתוק! אני אחזיר!"... אבל אם היה לך אריכות אפיים - אמונה, סבלנות, אתה יודע היטב: **'עכשיו אני אשתוק, ועם השתיקה הזאת אני עובד את הקב"ה!'...**

הנה אתה רוצה עכשיו למצוא הר של שלג כדי להתגלגל, או אולי לטבול בקרח באיזה מקום, 'כך הייתי יותר רוצה לעשות'... אבל אינני יודע אם תגיע לזה, ואפילו אם יש לך אפשרות להגיע לזה - אינני יודע אם תוכל לפעול בעצמך לעשות דבר כזה... אז יודעים מן השמים שזה לא כל כך פשוט, אז מה עושים מן השמים? מרחמים עליך, ושולחים לך ביזיון, והביזיון הזה הוא תיקון!

רבינו אומר (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סימן ו), שעיקר התשובה 'ישמע ביזיונו ידום וישתוק'; כשאדם מקבל ביזיון, והוא שותק, זה ממש כמו צום או גלגול שלג, **ולפעמים אפילו יותר מזה...** כי לפעמים זה כל כך קשה לאדם לשתוק - "אני אשתוק?! קיבלתי כזה ביזיון, אשתוק על זה?!"... ועוד "ממי קיבלתי את הביזיון?"... דהיינו, ממילא כשבני אדם אחרים נתנו את הביזיון - רבינו אומר בסיפורי מעשיות (תחילת מעשה י' - מבערגיר ועני) שאי-אפשר להתעצבן כשיש אנשים [כלשונו שם: **'וְחָרָה לוֹ מְאֹד מְאֹד עַל שֶׁהֵם רוֹצִים לָשֵׂאת כָּל הוֹנוֹ מִבֵּיתוֹ אֶל הֶעָנִי, וְלִכְעֹס עֲלֵיהֶם אִי־אֶפְשָׁר, שֶׁהֵם אֲנָשִׁים רַבִּים'**], "אבל פה בבית שלי, רק אשתי פה, או מול הילדים, למה שאני אשתוק?"... **אבל היית יכול עכשיו לקבל תיקון ממש כמו צום - פ"ד תעניות, כזה גלגול שלג...** אבל זה ניסיון! אבל בשביל זה צריך שתהא לך 'גדלות אמונה'...

זה מה שמגלה רבינו שם בתורה ו', וזה שייך מאד לענייננו - **ימי השובבי"ם**, שהוא זמן של תשובה; אמנם רבינו גילה את התורה הזאת בעשרת ימי תשובה, אבל הוא מדבר מעניין של תשובה השייך ביותר לימים אלו, **וכבר אמרנו שימי שובבי"ם זה ממש כמו ימי אלול בעניין הזה של תשובה!** אז אם היית יודע שעכשיו מן השמים נתנו לך את הניסיון הזה, כי רוצים לתת לך הזדמנות של כפרה, היה הרבה יותר קל לעמוד בזה... יודעים שאתה לא תגיע לחרמון להתגלגל בשלג, ואתה לא תצום את הצומות האלו - בקושי אתה צם את מה שחייב... בתחילת ימי שובבי"ם היה לנו את צום עשרה בטבת, והוא הצום הכי קצר, וגם זה בא לאדם בקושי... **והנה במקום זה נותנים לך את הביזיון הזה!**

תתארו לעצמכם: אם היו אומרים לבן־אדם **'חביבי, עכשיו אתה תקבל ביזיון, ואם תעצור את עצמך מן הכעס, יהיה לך תיקון אמיתי וכפרת עוונות'**, כל הגישה שלו היתה בצורה אחרת לגמרי... רבי אברהם ב"ר נחמן אמר פעם: **'אם אדם היה יודע את זה - מתי הוא הולך לקבל ביזיון, הוא היה רץ מקודם למקווה'**... - "אני רוצה קודם כל להיות טהור", ואח"כ הוא בא בהכנה אמיתית אל הביזיון... אותו דבר בביתו של אדם, שעליו להגיע כבר בהכנה לזה, ונגיד ישים מקודם גם 'אטב' על הפה שלו, וזה יעזור לו לשתוק...

אבל לא אומרים את זה לבן־אדם, לא מכינים אותו מקודם, אלא פתאום 'מתחת לאדמה' הגיע לו איזה ביזיון - הוא לא 'חלם' על זה, ופתאום ואשתו צעקה משהו... והנה הוא לא מוכן לשתוק, והוא מגיב בחזרה, ואיבד את הכל...

ורבינו מגלה לנו, שלא איבדת רק את ה'**תיקון**' שהיה אמור להיות לך אילולי היית עונה לביזיון, אלא גם את הכסף והעשירות שהיה מוכן להגיע לך - איבדת... הנה היה מוכן להגיע אליך כזה צ'ק מכובד, שיהיה בו לכסות את כל החובות שלך, אבל בשביל צ'ק כזה צריכים ניסיון גדול, ואם זכית לעמוד בניסיון - אשריך! פתאום מגיע לך שפע כ"כ גדול שלא תיארת... הנה הענק לך איזה נדבן סכום הגון, או שנזכרו בדואר שיש לך איזה משהו שלא קיבלת, **לא חסרים דרכים מן השמים להביא לבן־אדם כסף...** אדם חושב שבכדי להתעשר הוא צריך להרוויח את הלוטו, אבל לא־כן, **אתה תרוויח את הלוטו בלי לקנות את הכרטיס הזה... הקדוש ברוך הוא יזמין לך את הכסף!**

ברם, אם לא זכית לעמוד בניסיון - קורעים את הצ'ק הזה... ואז אדם מתלונן 'למה יש לי חובות?... למה אני צריך עבודות קשות?'... **זה 'אתה' חושב שצריך עבודות קשות, ובאמת לא־כן הדבר! אמנם מצד אחד זה באמת 'עבודות קשות' בשבילך - שקשה לעמוד בניסיון הזה, אבל אם מעמידים את זה ביחס לכל הסיגופים הנ"ל של צומות, גלגול שלג וכו', זה לכאורה הרבה יותר קל - זה 'עבודות קלות'!**

הכלל, מלמד אותנו רבינו, שזה יסוד בחיי האדם, שיראה תמיד לשפר ולשפץ את האמונה שלו, לבקש את הקב"ה: **"רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, תְּזַכֶּה אוֹתִי לֶאֱמוּנָה בְּרוּרָה שְׁלֵמָה וּמְזֻכֶּכֶת, שֶׁאֲנִי אֵדַע שֶׁאֶפְשָׁר לִי לַעֲבֹד אוֹתְךָ בְּכָל דָּבָר מַמָּשׁ! דָּבָר קָטָן דָּבָר גָּדוֹל!"...**

ורבינו מכניס את זה בתוך הפסוק של פרשת השבוע: **"וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה כֵּן אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל"**; כמעט בכל שנה, מוהרא"ש הקדוש היה אומר: מה ענין ה'**כן**' שבפסוק? מהו "וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה '**כֵּן**' אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל"? לכאורה מספיק שיהיה כתוב "וידבר משה אל בני ישראל" את כל מה שכתוב מקודם...

ומה באמת כתוב לפני־כן? כל ד' לשונות של גאולה, שכנגד זה שותים בליל פסח ד' כוסות - 'והוצאתי', 'והצלתי', 'וגאלתי', 'ולקחתי', והכוס החמישית - 'והבאתי' - היא הכוס של אליהו הנביא, כל ה'סדר' של ליל פסח מרומז כאן בפרשת השבוע, ואת זה אמר הקב"ה למשה רבינו, ומשה רבינו "דיבר אל בני ישראל" זאת, ומה נכנס פה ה'**כן**' באמצע הפסוק?

מוהרא"ש הקדוש היה תמיד מסביר: משה רבנו, המנהיג האמיתי, המנהיג הרחמן, הוא אומר לנו: 'כן! כן! אתה **כן** יכול!'... אדם שרוי בקטנות המוחין, והוא חושב 'מי אני' ו'מי אני' וכו', והצדיק בא ואומר לך: '**כן!**'.

בשפת אידיש, המילה '**יכול**' היא '**קען**', ומשמעות המילה היא כמו המילה '**כן**', שזה "וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה '**כֵּן**' אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" - 'אתה **כן** יכול!"... אתה '**כן**' - '**קען**', אתה '**יכול**'!

מוהרא"ש תמיד היה אומר לעניין

חינוך ילדים, שהנה הילד עשה איזו טעות, והוא כבר מיואש וכו', ואומרים לו 'אתה כן יכול!' אילו כוחות נפלאים מכניסים בו!

מוהרא"ש היה נותן לזה דוגמא גשמית: רוצים ללמד בן־אדם שיהיה 'חשמלאי', ואכן זה מקצוע שצריכים ללמוד אותו היטב, כי צריכים להיזהר מאד שאדם לא יגע באיזה חוטים ויתחשמל ח"ו. אבל מטבע הדברים קורה שבאמצע הלימוד הוא ערבב את החוטים וקיבל איזה 'שוק'... ואולי הוא גם נפל מהסולם, ח"ו... והנה הוא רואה שזה מה שקורה לו, ומקבל התרשלות - 'זה לא בשבילי'... **אבל אם יש לו מחנך טוב, הוא מרגיע אותו: 'אל תיבהל! אמנם היה לך כישלון, זה בסדר, זה קורה, ועכשיו אסביר לך למה קרה לך את הדבר הזה - אתה לא נזהרת, וחיברת את שני החוטים האלו - השחור והאדום, ולכן זה קרה לך, ומעכשיו תיזהר, אבל אל תגיד שאתה לא יכול! אל תגיד שאתה בורח מכאן... למה? אדרבה, אתה כן יכול! רק עליך להמשיך וללמוד'... ככה מחנכים! זה נקרא חינוך אמיתי, שאומרים לילד שהוא 'כן' יכול - 'לא, אני לא למדתי, ואף־פעם לא הבנתי'... אבל הולכים אִתּוֹ בְּרַכּוּת ומלמדים אותו, וכך הוא מצליח...**

זהו "וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה **'כֵּן'**" - המנהיג האמיתי אומר לכולם "אתה **'כן'** יכול!" וכמו שאומרים בלשון אידיש: **'די קענסט יא!'...**

אבל, אומר רבינו: "**וְלֹא שָׁמְעוּ אֶל מֹשֶׁה**", למה? "**מִקֹּצֶר רוּחַ וּמֵעֲבֹדָה קָשָׁה**"; שהם שומעים את דברי משה רבינו, וחושבים: 'מה משה רבינו אומר לנו?... הרי אנחנו צריכים עבודות קשות'... כי הנה הם היו במצרים כבר הרבה שנים, והם כ"כ סובלים שם, וזה כבר לא הדור הראשון... והם נמצאים ממש כמו ב'מחנה הסגר', ובא משה רבנו ואומר להם: **'אנחנו יוצאים מכאן! עוד מעט תשבו ב'ליל הסדר' של ליל פסח כמו מלכים!'**, אבל לא אבו להאמין לזה...

וראו את העניין הזה בחוש בימי השואה, איך הצדיקים חיזקו אז את עם ישראל, כי היו שם צדיקים גדולים, טהורי לב, והם כ"כ איך חיזקו את נשמות ישראל! הם ממש הקימו אותם! יש כ"כ הרבה סיפורים על זה, שהנה הם היו גם כן ביניהם באותה הגלות, והם החזיקו את כולם וגילו להם: **'אנחנו נצא מפה ונחיה חיים חדשים!'**, והם אפילו לא 'חלמו' על זה, הם היו כבר ממש 'שלדי עצמות'... וכי יאמינו שיצאו משם אי־פעם?...

אבל הצדיקים, שהיתה להם אמונה קדושה וטהורה, הם חיזקו אותם - **'כן, כן, אנחנו נצא מכאן! עוד יהיו לנו חיים חדשים!'**... ואלו שהיתה להם אמונת חכמים - האמינו! ואכן כך היה סוף כל סוף...

'אמונת חכמים' זה דבר שצריכים כ"כ לבקש את הקדוש ברוך הוא - שאדם יזכה לאמונת חכמים; יש בני אדם שבאים לחכם ומבקשים 'תברך אותי לאמונת חכמים'... **אתה רוצה ברכה לאמונת**

חכמים? אם היתה לך אמונת חכמים, לא היית בא לברכה... תבוא לאמונת חכמים! הוא לא מבין מה חסר בזה שהוא מבקש ברכה מהצדיק שיהיה לו אמונת חכמים, **אבל מה תועיל לך הברכה אם אין לך אמונת חכמים?... אמונת חכמים אדם צריך לעבוד על זה! ומיד כשהוא מקבל פקודה מהצדיק - עליו ליישמה, ולא להתחיל לומר 'אבל'... אם אתה מתחיל להסס ולומר "אבל", אז למה בכלל באת לשאול?! אדם שיש לו שכל, הוא שומע דברי החכם - והוא עושה את זה! כמה צריכים להתחזק באמונת חכמים!**

זה מה שאומר רבינו, שאדם צריך לזכות ל**'גדלות אמונה'**, ואדם שזוכה לזה - הוא הכי מאושר בחיים, הוא תמיד יֵדע איך להתנהג! אבל אם אדם לא זוכה לזה - הוא חושב שצריכים 'עבודה קשה'... 'משה רבינו בא ואומר שיהיה לנו 'סדר' כ"כ נפלא יחד עם הילדים, עם אפיקומן, נשתה ארבע כוסות, הרי בקושי יש לנו מה לאכול כאן'... והוא אומר: 'זה העוונות שלנו, ואנחנו צריכים לחזור בתשובה'...

זהו: **"וְלֹא שָׁמְעוּ אֶל מֹשֶׁה מִקֹּצֶר רוּחַ וּמֵעֲבֹדָה קָשָׁה"**, שהנה משה רבנו מגלה לעם ישראל את הלימוד של **'כן'** - "וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה **'כֵּן'** אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" [רבינו לא מזכיר את הנקודה הזאת של ה**'כן'**, אבל זה מובן, כל מילה של רבינו מונח בתוך הפסוקים], משה רבינו מגלה לעם ישראל: **'כן!'** כלומר: **לא צריכים עבודות קשות! אפשר לעבוד את הקב"ה עם כל דבר! 'עם כל דבר' ממש - באכילה שלך, בשתיה שלך, בעבודה שלך, בהנהגת הבית שלך, בהכל אפשר לעבוד את הקב"ה!**

אבל אדם שיש לו 'חכמות', ואין לו אמונת חכמים, הוא לא אובה לשמוע לזה... **אבל צדיק אומר לך!** אם הצדיק היה אומר לך לעשות עבודות קשות, את זה 'כן' היית מקיים?... אם הצדיק יגיד לך: 'תסלח לי, אבל יש לך רק תקנה אחת: אתה צריך להתחיל לצום, וזהו'... לזה היית 'כן' שומע? את זה 'כן' היית מקבל? או שהיית מתייאש לגמרי... כבר אז היית מתייאש לגמרי... והנה הצדיק מגלה לך שתעשה עבודות שאינן קשות, אבל גם זה קשה לאדם... וכמו שרבינו אמר בשיחות הר"ן: 'כל מה שאגיד לכם לעשות, זה יהיה לכם קשה'... הנה רבינו גילה לנו את ה'תיקון הכללי', וכמה זמן כבר לוקח להגיד תיקון הכללי - 10 דקות?... **וזה תיקון גמור!** ואמר רבינו: **'אבל בגלל שאני אמרתי את זה, יהיה קשה לקיים'...** [כך אומר רבינו בפירוש בשיחות הר"ן, סימן קמ"א].

ואכן, היום, ברוך השם, אומרים כ"כ הרבה תיקון הכללי, ובפרט תלמידי "היכל הקודש", שמוהרא"ש הנהיג לומר בכל יום תיקון הכללי - גברים, נשים, ילדים, ילדות, כולם אומרים תיקון הכללי! איזו זכות זו! אצלנו זה כמו חלק מהתפילה... אבל רבינו אמר: מחמת שאני אמרתי לעשות את זה, יהיה קשה לכם לעשות את זה...

ובאמת היו על זה כל מיני מניעות, יש ששאלו 'למה פתאום דווקא את אלו המזמורים? ולמה 10 מזמורים? צריך

להוסיף עוד שמונה פרקים, שיהיה 18 מזמורים'... 'היה צדיק אחד שאמר להגיד 18 מזמורים'... כך כל מיני דברים אומרים על זה, והנה רבינו אמר: 'אני אמרתי לכם שזה תיקון! זה **'תיקון הכללי'** המתאים לכולם!'...

וישנם עוד תיקונים שרבינו נתן - ומובאים בשיחות הר"ן בסימן קפ"ה, למשל: ח"י פרקים משניות, וכן אמר רבינו לרבי נתן שלא לאכול דבר מן החי יום אחד בשבוע וכו', כמה תיקונים שרבינו נתן, ואכן אלו לא 'עבודות קשות, ואמר רבינו: **"אבל בגלל שאני אמרתי את זה - יהיה קשה לקיים"...** כי רבינו בשורש הדברים יודע מה התיקונים שלנו, ו"זֶה לְעֻמַּת זֶה" הס"מ מאד מתגבר למנוע את האדם מזה...

זהו: "וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה **'כֵּן'** אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" - אתה 'כן' יכול! וזה 'חסד' גדול מהקדוש ברוך הוא, כי המילה **'כן'** עולה בגימטריא 70, ועם שתי האותיות זה 72 - כמנין **'חסד'**, כי הצדיק מנסה להמתיק את העניינים, להביא לך את ה'חסד' של הקדוש ברוך הוא, ולגלות לך שאתה 'כן' יכול! אבל **"וְלֹא שָׁמְעוּ אֶל מֹשֶׁה מִקֹּצֶר רוּחַ וּמֵעֲבֹדָה קָשָׁה"**...

ורבנו מסיים את התורה בנקודה מאד חשובה, וכמובן רק על זה בלבד אפשר לדבר עוד הרבה... אבל נאמר את זה בקיצור: רבינו מסיים את התורה הזאת בדבר נפלא, שגם אצל צדיקים לפעמים יש ענין של 'קטנות אמונה', וכך מובא בגמרא (סוטה מח:) על הפסוק (זכריה ד, י) **"מִי בַז לְיוֹם קְטַנּוֹת"** - **'מי גרם לצדיקים שיתבזבז שולחנן לעתיד לבוא? קטנות שהיה בהן'**; היינו 'קטנות אמונה'. אומרת הגמרא: מה גרם שצדיקים לא ממש הצליחו לגמרי? אכן, אדם שזוכה לציית את רבינו - זה לא שייך, אלא אדם שהוא לא זוכה להיות מקורב לצדיקים אמיתיים, אז 'מי גרם שיתבזבז שולחנם?' - שלא הצליחו לגמרי? היה אצלם קצת ענין של 'בזבוז', לא היה 'שולחן שלם' עם ארבע רגליים וכו'? **'קטנות שהיה בהן'** - מסביר רבינו, שגם צדיקים צריכים את העניין של **'אמונה בעצמם'**.

והענין מוסבר בדברי רבנו בתורה ס"א (בחלק א'), שאדם צריך גם **'אמונה בעצמו'**, וזה קשור בקשר ישיר לכל הדיבורים האלו: כי אם לא תהיה לאדם 'אמונה בעצמו' - איך הוא יצליח?... הוא טוען: 'אני הרי מכיר את עצמי, ואני יודע מה עשיתי, ומה אומרים לי כאלו דברים? זה לא מספיק בשבילי'... וממילא הוא מתייאש. נמצא שיש לו 'קטנות אמונה', כלומר: נגיד שהוא 'בעל אמונה' - הוא מאמין בהקב"ה, הוא אומר בכל יום את הי"ג 'אני מאמין', אבל זה לא כתוב ב'אני מאמין' - ש**"אני מאמין בעצמי"**... ורבינו מלמד אותנו שזה **עיקר גדול!**

ומה זה 'אמונה בעצמך'? ב'ישות' שלך? ב'גוף' שלך? בגוף שלך יש לך אמונה?! **לא ולא! אתה מאמין בנשמה הקדושה שיש בך, שהיא חלק אלוק ממעל, שבעצם בשורשך אתה דבוק בקדושה עליונה, אתה דבוק בהקב"ה!** אם יש לך את האמונה הזו - אתה תגיע לכל

הקדושות שבעולם, אתה תבין את העניין הזה שאפשר לעבוד את הקדוש ברוך הוא **בכל דבר**! אתה תבין בדיוק את ה'**כן**' האמור, הצדיק יגיד לך 'כן', ואתה תקבל בתמימות ופשיטות, ואתה תעשה את זה ותאמין בזה ותשמח עם זה! אין לך שום ספק בזה!

משא"כ אצל אדם שאין לו אמונה בעצמו, שזהו '**קטנות שהיה בהם**' - "**בהם**" דייקא, היינו שבהם בעצמם היה להם 'קטנות אמונה', וכאמור - זה דבר הכרחי לאדם!

וזה מה שרבנו לנו, הוא בונה אותנו! שזה נקרא במילים אחרות - שהוא בונה את "הביטחון העצמי" שלנו, שאדם צריך לבטוח בעצמו! ועוד הפעם: במה הוא בוטח? בגוף שלו?! בחליפה שלו?! במראה שלו?! **לא ולא! אלא בפנימיות של נשמתו! אתה חלק אלוק ממעל! תאמין! ואתה 'כן' יכול! אתה יכול לעבוד את הקדוש ברוך הוא בכל דבר!**

שבזה התחלנו את השיחה, שצדיקים זכו לדבר הזה, שכל דבר קטן - כל זיז וכל תנועה - היה עם כוונה מיוחדת, ובשמים זה מרעיש עולמות! ואדם חושב: 'מה, אבל אני בן־אדם פחות... אני כמו "בריה קלה שבים" (כמוזכר בדברי רבינו), אני כאן בזה העולם - עולם העשייה'... אבל הנה '**קיבלת "מברך" מעולם האצילות!**' וכמו שהתחילה התורה: "**דַּע**"! שהנה אתה כאן בעולם העשייה, אבל רבנו צעק לך "**דַּע**"! רבינו הביא לך 'מברך' מעולם האצילות - מהמקום הכי גבוה, עד כאן לזה העולם - 'עולם העשיה', ואם אתה תקבל ותקרא את המברק, אתה תצליח! תשתומם: 'באמת מדברים אליי? עכשיו קיבלתי מברק?'... **כן!**

וכאמור, בזמנינו ללא ממש מכירים את זה, אבל אני זוכר את מילדותי, ואני חושב שעדיין יש לי חבילה שלימה של 'מברקים' שקיבלתי לכבוד ה'בר־מצווה' שלי מכל הקרובים שכתבו "מזל טוב" וכו' - כמה מילים, אני חושב שכל אות עלתה כסף... והנה אדם מקבל את זה - איזו שמחה זו, 'זכרו אותי בארץ ישראל? זכרו אותי במדינה הזאת והזאת? הקרובים האלו והאלו? שילמו כסף כדי לאחל לי איזו ברכה?'... זה דבר חשוב...

והנה אתה קיבלת "מברק מעולם האצילות"! רבינו שלח לנו 'מברק' מעולם האצילות, ורק אם תהא לך 'גדלות האמונה', ואתה תזכה לעבוד את הקדוש ברוך הוא בכל דבר, זה יהיה התיקון הכי גדול של השובבי"ם, שאתה עכשיו תכניס את הכל בעבודת השם!

הקדוש ברוך הוא יעזור לנו, שבאמת נזכה לנצל את הימים הקדושים האלו בתשובה שלמה, ונקשיב ונציית את דברי רבנו, ונזכה לעבוד את הקדוש ברוך הוא **עם כל דבר** בעזרת השם, ונזכה שנקרב את ביאת בן דוד ותהא הגאולה השלמה אמן!

breslev.shely@gmail.com